

Judith Zanderová

Věci, které jsme dnes řekli

výtah z románového rukopisu

Když jsi konečně vstala, nejvíc tě zmátlo, že máš na sobě ještě pořád kalhotky. Jako by vůbec k ničemu nedošlo. Najednou jsi cítila spoustu věcí. Jedna z nich byla vděčnost. Vůči kalhotkám, které tě stejně jako předtím bavlněně a bíle obepínaly a nanejvýš vzadu mohly být trochu ušpiněné. Na krátký bláznivý okamžik sis dokonce vážně pomyslela, že ti je zpátky mohl natáhnout on, z té zvláštní pečlivé snahy, kterou dával najevo, když ti po cestě domů, do Kossinu, vjel rukou pod tričko, pod Nicki, a pak ti je zase stáhl dolů a vyrovnal, jako by chtěl pořád všechno zahlazovat. Chování, které bylo ještě umocněno tím, že ti pak ani nestáhl kalhotky. Ale to až potom. Ach jo. Opotřebovaná gumička.

Ten večer už jsi domů nemohla. Neboť když jsi konečně došla k vašemu domu, už svítalo a tobě se zdálo, žeš byla dlouho, dlouho pryč a nevracíš se právě včas. Nikdo na tebe u dveří nečekal. Na rozdíl od Philease Fogga jsi to nezvládla, prohrálas sázku, obletělas sice za jedinou noc celý známý svět, ale nic jsi nevyhrála, vrátila ses jen zase zpátky do Bresekowa před váš dům, a za trest už budeš mít po celý život stále o jednu kdovíjak dlouhou chvíli zpoždění.

Zatáhlas oranžové závěsy. Matka tě nezbudila. Kdyby ti někdo ve snu našeptal, že ve Schmalditzu je škola, hlasitě by ses rozesmála.

Ale přece jen jsi tam pak šla, v ruce omluvenku od matky, a to ti dneska přijde ze všeho nejpodivnější. Žes to pořád ještě potřebovala, žeš tomu zjevně sama věřila: že ti bylo teprve šestnáct. Nikdy sis nepřípadala moc mladá, a zřejmě ani nikomu jinému. Od té doby sis vždycky přišla spíš o něco starší. Už před zkouškami ses na sebe dívala jako na někoho, kdo už odtud dávno odešel a jen vinou nějakého úředního omylu ho sem, do POLYTECHNICKÉ STŘEDNÍ ŠKOLY ve SCHMALDITZU, volají zpátky. Převzalas průměrné vysvědčení jakoby ve vlastním zastoupení. Na maturitním večírku ses přirozeně nezastupovala, i když bys byla zvědavá, jestli by si s tebou někdo zatančil. Na maturitním večírku se taková věc udělat dá. Pokud toho člověk nevěděl příliš mnoho.

Tahle otázka tě nikdy vážně neznepokojovala. Jestli někdo něco věděl, jestli pořád něco neví. Nic by to nezměnilo. A ty bys byla vždycky jen tou, která Krásného, Ubohého Rolanda udala, vláčela k soudu a možná i dostala za mříže. Nebyla bys tou, kterou Roland Möllrich znásilnil. Ano, přesně tak: byla bys tou, která znásilnila *jeho*.

Přes léto sis skoro ničeho nevšimla. Nedělalo se ti nevolno, snad jen ve chvílích, kdy si tě matka vyčíhla a ptala se tě, jak už jsi daleko s úvahami o nějakém učilišti, doporučení pro nastavbu střední školy jsi přece ke svému ulehčení žádná nedostala. Matce to bylo jedno, přinejmenším tě k dalším dvěma rokům studia nepřemlouvala, bylo jí jasné, že by se tím nic nezlepšilo.

Ani se nedomnívala, že z člověka musí něco být, jen že musí něco dělat, a nějaké letní povalování by netrpěla. Ty ses nudila, jinak nic, a pochybovalas, že učení by na tom mohlo něco podstatně změnit. Sama v sobě jsi učení vnímala jako mučení.

Žes nedostala každé čtyři týdny menstruaci, bylo spíš pravidlem. Tohle nepřírozené onemocnění jsi nijak nepostrádala, pravděpodobně jsi to léto doufala, že už tě nechá provždy na pokoji. Až někdy v polovině července ti pomalu začínalo docházet, co tenhle klid může znamenat. Ne že bys nevěděla, o co jde; když tě to utrpení poprvé ve třinácti přepadlo, nemusel od tebe nikdo odhánět úlek z čehosi neznámého ještě větším úlekem z čehosi nevyhnutelného, Anna Hanskeová neměla sklony něco zatajovat. Ale přece jen jsi to vzala jako něco, co se týká jen těch ostatních, tvých našminkovaných spolužaček. Pro tebe to byla jen zbytečná funkce tvého těla. A tenhle nezáměr, nebo jako by se to dalo nazvat, jsi neodložila ani o několik let později. Bylo pro tebe nemyslitelné, že ty, zrovna ty, by ses mohla dostat do tohoto stavu, kterého ses teď – no, obávala je snad až příliš silné slovo, protože jsi neměla žádnou reálnou představu. Když jsi byla s Rolandem, těch několik krátkých hodin, které utekly jako nic, ani tě nenapadlo na to myslet, stejně jako jsi nepomyslela na budoucnost. To nebylo nic pro tebe.

Matka s tebou začala obcházet podniky, HO, Konsum, jely jste až do Pasewalku. Přicházíš pozdě, opakovali všichni dokola. Mělas to jednoduše říct včas, mohly jste si tohle všechno ušetřit. Ale tys nemohla. Normálně tě nic nenutilo k tomu, abys svou apatii vysvětlovala nějakými pohnutkami, tentokrát ses o to přece jen pokusila. Nebyla sis jistá. Matka by tě okamžitě poslala k doktorovi a nakonec by se ukázalo, že ještě není pozdě. Ale ty ses dobře znala: nebylas ten typ, co se dokáže zachraňovat na poslední chvíli. Odjakživa ses bála spěchu, slovo *okamžitě* tě ochromovalo do té míry, žes dokázala klidně všechno pokazit. Co se teď dalo ještě pokazit, na to jsi ani nepomyslela, podle svého zvyku jsi nevyvažovala jedno přetížení druhým, ne to snadno předvídatelné, ale dočasné, jiným, jemuž jsi nedokázala přiřadit další přívlastek. Neučili tě snad, že co je neviditelné, je nemožné?

Bezpochyby to bylo i takhle: kdyby se budoucnost ukázala být bohužel přece jen málo neviditelná – už jako dítě jsi přestala přemýšlet nad tím, co bude bezprostředně následovat, což je neschopnost, kterou jsi v sobě vyvinula, protože všechno se vždycky událo tak, jak ses obávala –, přinejmenším část z ní by odpadla jako provizorium, dala by se zrušit. Nástup do učení, který ti v podstatě nepřipadal moc pravděpodobný. Tvůj postupující stav by tě spolehlivě suspendoval, možná navždycky, slovo ‚odložení‘ se ti pořád měnilo před očima ve ‚zrušení‘. Mohlo se přece stát cokoli.

A tak ses nijak nevzrušovala, když se ukázalo, že pouze JEDNOTNÉ ZEMĚDĚLSKÉ DRUŽSTVO je ochotné tě přijmout do svých řad a vyškolit z tebe agrochemičku. Kdyby ses nechala už dřív přemluvit a jaksí dobrovolně vstoupila do socialistického procesu a „zemědělství jako jeho nejdůležitějšího odvětví“,

dočkala by ses veřejné pochvaly před třídou jako Christa Pohleyová, z které se stala hospodářská ekonomka a jediná učnice v kanceláři JZD tvé matky, kde se za každým z pěti oken natřásala jedna trvalá. Pořád ještě jsi mohla začít příští rok v zahradnictví. Když sis musela přešít na kalhotách knoflíky, začínala jsi tušit, čím si tuhle netečnost vykupuješ. Příští rok! Jak jsi přišla na to tvářit se zrovna teď, že věříš v cosi tak nepatřičného, jako je plynutí času? Příští rok jsi přece vůbec nebyla. Možná, případně, tu bude nějaké dítě, od Rolanda Möllricha. Od Rolanda, s nímž jsi byla v lukách a v parku, jedno z toho bude třeba přijmout jako příčinu, co, to je vlastně úplně jedno. Byla to tvá hloupost a tvá vina, a obojí tě už teď užíralo tak, žeš oprávněně doufala, že tě to nakonec rozloží úplně. Bude to dítě Rolanda Möllricha. Kde by ses tam vzala ty? Kde je jedno tělo, nemůže být jiné, napořád. Tys nesnila o lumčících a podobných věcech. Rojili se ti za bílého dne v hlavě. Pamatuješ si o nich dvě věci, jednak tohle, a pak: byli užiteční. Slovo, které člověku nikdy nepřešlo snadno přes rty. Dobře se hodilo ke jménu Möllrich, synáčkovi starosty, jemuž by jistě nebylo třeba přes jeho rozšířené vzdělání v NÁSTAVBĚ STŘEDNÍ ŠKOLY dlouho domlouvat, aby podepsal nějaký papír. Ať už jakýkoli. Pro každého se něco našlo, něco užitečného. Tolik jízlivosti by sis ani nepřisuzovala. Ani ti nebyla vlastní. Ani hněv. Všechno zůstávalo tak nějak otupělé.

A zase jsi byla v učňovské ubytovně v Kießowu v místnosti s osmi postelemi. Všechny ostatní už byly obsazené, pro tebe zbyla jedna dole u dveří, jeden polštář, jedna vyřazená armádní přikrývka. Bylo září, kdo nechtěl, nemusel ještě nic vidět. Kalhoty už jsi úplně nedopnula, patentní knoflíky vyskakovaly, sotva ses posadila, ale nosilas pásek a bílý pulovr. V koupelně ses pokaždé hluboce nahnula nad umyvadlo, sprchovala ses až v zadní sprše, otočená ke zdi. Nikdo se o tebe nějak víc nezajímal. Jako vždycky jsi mluvila jen málo, ostatní se až lekli, když jsi otevřela pusou. Ty hlučné holky na to nebyly zvyklé. Některé se oslovovaly příjmením. Bylas přesvědčená, že tvoje tam nikdo nezná, a jejich sis pletla. Jen u Katky sis byla jistá, že se tak jmenuje, Katka Breitsprecherová, spala nad tebou, a když ti chtěla něco říct, začínala vždycky: „Hele, Ingrid.“ Vědělas, že jí to řekneš jako první, říct jsi to stejně přece musela, lepší než někomu jinému. Zároveň jsi u ní měla hrozné pochyby, mělas opravdový strach, že by se mohla rozplakat. Katka plakala často, uprostřed věty. Když ses na ni podívala, vidělas, že jí člověk může snadno zranit, měla skoro až průsvitnou kůži. Žádnou slupku jako ty. Byla mnohem menší než ty, kulatější, všechno na ní bylo oblejší, vlasy se jí po každém mytí poskládaly do velkých vln, ústa pořád špulila do malého o. Své okolí oslovovala výlučně jen smíchem nebo pláčem, bylo těžko předvídat, co přijde. Nedokázaly jste se rozhodnout, co víc nenávidět: prázdné hodiny v přízemním baráku v Kießowu, kde to vonělo po jelitech a pilinách, nebo venkovský vzduch za týdnů strávených na řepných polích či v okresních chlévech Anklamu během praxe. Zdálo se vám o vemenech. O očích traktoristů. Obě jste si myslely, že tohle nemůže trvat věčně. To vás spojovalo. Ale Katka byla optimističtější.

Už po prvním měsíci by sis byla mohla vystlat Katčinými celkovými rodinnými poměry a záležitostmi hlavu, tolikeroou stále novou a možná neustále se opakující vycpávkou tě denně bezpečně zásobovala, zřídka kdy jsi ji poslouchala. Díra v tvé hlavě se neustále zvětšovala, zapomínalas nejjednodušší věci. Chodila sis pořád dřív a dřív lehnout. Jednou, když ses už vysvlékla, se rozlétly dveře a děvčata, která pokaždé vrazila s rámusem dovnitř, když už jsi dělala, že spíš, stála najednou kolem tebe, a Elfi nebo Barbara nebo Liebmannová řekla: „Hele, ty seš těhotná, nebo co?“ a zapíchla ti prst do břicha, že ses taky málem rozesmála. Zapomnělas. To říct. Ale znělo to jako jedna z těch výmluv, které bys strpěla jen ty. Nemohla sis vzpomenout, kdy si někdo nějakou vymyslel pro tebe. „Jo,“ řekla jsi. Tvářily se pohoršeně, přeháněly, ještě se u tebe chvíli trochu chichotaly, ale opravdová radost v tom nebyla, jen dvě tři měly nějaké průpovídky. Vidělas to jejich zklamání. Katka řekla: „Hele, Ingrid, opravdu?“ a dala se do breku.

„Přestaň,“ řeklas jí. „Nic tak hrozného to zase není.“

„Ale Ingrid – já z toho mám takovou radost!“

Podceňovalas ji. Začalas všechno rozvažovat. Pláč jsi měla za smích a naopak. Někdy ti bylo samotné do smíchu.

Když si tě o víkendu matka dlouho měřila pohledem, který se jí na tváři objevoval jen při poslechu zpráv o plnění a překračování plánu, a řekla: „Já si to myslela,“ musela ses smát. Neřekla ti, co a jak dál. To se asi rozumělo samo sebou. To druhé k tvému údivu ne. „A s kým –“, odkašlala si, nepoznalas v tom žádné z jejích gest, „chci říct, kdo je za to kromě tebe odpovědný?“

„Nikdo,“ řekla jsi hned a skoro vesele, protože jsi nad tím nepotřebovala přemýšlet.

„Ale Ingrid, no tak. Tak hloupá přece nejsem, a ty už vůbec ne.“ Snažila se působit jako matka. „Pěkně mi pověz, kdo je otcem.“

Chtěla jsi říct, že to nevíš. Žes to zapomněla. Hm, někdo z Anklamy, vlastně z Berlína, ze Západu. Z druhé strany, no. Ale žádná z těchhle barikád ti nepřipadala dost nepřekonatelná. Bylo lepší zůstat hned od začátku u jedné verze, kterou bylo snadné opakovat, protože kdoví, tahle hlava...

„Ne,“ řeklas.

„Ingrid Hanskeová!“ řekla tvá matka. Pokrčila rameny, přidržela se opěrky židle a upřeně se zahleděla do škvíry mezi sporákem a prkny v podlaze, jako by doufala, že tam může vyzvědět něco dalšího. „Jak to chceš sama... ty si zřejmě myslíš, že vůbec nikoho nepotřebuješ, co? Ty...“ Pak najednou zmlkla, otočila se a vyšla ven. Tak nějak to mohlo být. Možná že Anna Hanskeová už v té chvíli sama nevěděla, o kom mluví.

Krátce předtím, než už jsi musela na autobus, ti vtiskla do ruky dárek. Nevědělas, kam s ním, a strčilas ho do tašky s prádlem. Na ubytovně jsi okamžitě usnula. V pondělí jsi měla narozeniny. Ten den si tě zavolali do sborovny. Šla jsi tam ustrojená v tom, v čem ses probudila. „Slečno Hanskeová, dlužíte nám vysvětlení.“

„Ne,“ řekla jsi a bylas ráda, protože tahle verze ti už přešla do krve. Do krve. Chvíli jsi nad tím přemýšlela. Učitelé na tobě jeden po druhém zkoušeli svou výmluvnost, to jsi vnímala. Ale nedařilo se jim to. Zatímco jeden metal blesky, druhý už do toho hromoval, a výsledkem byla bouře, jíž vévodilo slovo „následky“. Budeš-li dál mlčet, bude to mít následky. Nevědělas, co na to máš říct. Na tolik naivity. Když nebudeš mlčet, následky se dostaví stejně. Vždyť to přece bylo jasné.

Po vyučování jsi měla zase v hlavě prázdno. Vidělas tašku vedle postele, a nevidělas ji. Připadalo ti nesmyslné ukládat si prádlo do zásuvek ve skříni. K čemu taky? K čemu si měnit prádlo. Mýt se. Oblékat, svlékat, oblékat. Mělas pocit, že ostatní jen napodobuješ. Když jsi za nimi ztěžka kráčela do koupelny, už ses jako ony neskrývala. Když sis rozepnula podprsenku, žínkou přejela přes jednu a přes druhou půlku těla, zdálo se ti, že jsou to pohyby, které ses naučila od nich. Řeklas „Dobrou noc,“ když ony řekly „Dobrou noc.“

O několik dní později sis zase toho balíčku všimla, uprostřed občanské výchovy. Vyběhlas okamžitě z místnosti, možná to taky bude mít následky, ale proti tomu už jsi měla protijed: privilegia. Ostatní tě už nestíhaly káravými pohledy nebo ignorancí, už si v tvé přítomnosti nešeptaly. Venku ti kluci většinou pomohli, někteří byli docela milí. Dlouho ses na sebe nepodívala do zrcadla, když jsi to teď udělala, nemohla ses poznat: to nebyla ta, kterou jsi s sebou denně vláčela. Tvé vlasy pořád ještě zářily světložlutě, oči jasnější než louže močůvky pod letním nebem. Ale přestaň. Takhle ses tehdy ještě neviděla. Pro své spolubydlící jsi byla něco jako malý maskot.

Našlas v tašce ten dárek. Nikdo tě neokradl. Po rozbalení se ukázal pár kožených rukavic, modrých jako stomarkovka. Bulilas do zatuchlé přikrývky, tři dny bez ustání, nebo dokud jsi zase nemusela na záchod.

Plnila jsi všechny matčiny požadavky, téměř všechny. Doktor ti už neměl co říct. Dostalas legitimaci, na níž stálo MATEŘSKÝ PRŮKAZ, strčilas ji k občance a průkazu FDJ, na všech bylo tvé jméno a co k němu patřilo, naklepané na stroji, často sis říkala, co je to vlastně za osobu, kterou se k tobě takhle pokoušeli natrvalo přilípnout a jejíž dokumenty jsi musela z nevyzpytatelného důvodu nosit s sebou, říkala sis, jestli vůbec, někde, existuje. Občas jsi dostala chuť ji poznat, abys jí konečně mohla všechny tyhle papíry předat. Postupně to nabývalo převahy. Ale nakonec to bylo něco jako sázka do hry, a ty ses nechtěla blamovat. Pravidelně jsi teď musela do Anklamu, mohla jsi z toho vytlouct celé půldny. Tu a tam jsi přitom navštívila BROJLERBAR, dopoledne v deset, a dopřála sis z učňovských peněz půlku kuřete. Namyšlené servírky tě už znaly, ale dávalas dobré spropitné a ony ti za to přenechávaly místo u okna. Nejspíš tě měly za holku, kterou někdo nechal, přesně tak jsi vypadala. Komické na tom bylo jen to, že to podle tebe byla mylná domněnka, což se tě mohlo dotýkat, nebo ses tomu mohla pobaveně zasmát. *Amused*. Tak se to přece říká.

Když ses vracívala z vyšetření, Katka tě pokaždé vítala otázkou: „Hele Ingrid, všechno v pořádku?“ Nejspíš ses na ni vždycky nechápavě podívala.

Vzpomněla sis na příběh Jonáše v břiše velryby. Jako by mu někdo taky dával takovou otázku.

Začínala ti zlehka osahávat břicho. Měla hezky teplé ruce, usmívala se. „Už něco cítíš?“ Nechtělaš na to odpovídat a ona se na tebe soucitně dívala. „To ještě přijde.“ Nechtělaš vědět, co. Měla přítele, který si ji každý pátek odváděl a byl v každém ohledu přitažlivý. Visel na Katce stejně jako ona na něm, ostatní ženské mu byly v patách. Byl o půl metru vyšší než ona, líbil se jí. Ale celou dobu se pořád jen smál. Představila tě hned při první návštěvě: „To je moje kamarádka Ingrid.“ Zase jsi měla pocit, že tím míní tu druhou Ingrid. Pokaždé ti ho představovala jako něco, na co může být oprávněně hrdá. Pokaždé ti narostlo břicho, jako nějaká zásluha. Bylas k němu milá. Když Katka jednou v pátek odpoledne řekla: „Může si Helmut taky sáhnout?“, řeklas: „Může, ale ne na mě.“ Katka téměř okamžitě vypukla v pláč a tři dny nebo tak nějak se jí omlouvala. Helmut možná svou ruku stáhl, usmívat se ale nepřestal.

V prosinci si ostatní zvykly lézt jedna druhé do postele. I Katka ti to nabídl. Mělas ledové nohy, které se nikdy neohřály. Kdyby tak nežadonila, byla bys k ní i vylezla. Od ostatních si slyšela: „No, už jsi jako dvě,“ nebo „už nejsi sama“. Některé se tomu smály. Ne, tys nebyla v žádném případě blázen. Nechtěla sis to vůbec představovat. V noci ses často probouzela, anebo jsi dlouho nemohla usnout. Slyšelas, jak se plní zinkový kyblík. Irena, tak se přece jmenovala, měla neustále bolestivá nutkání močit. Povolili jí ho tedy. Časem ho používaly všechny, kromě Katky a tebe. Doprovázely jste se vzájemně dlouhou, mrazivou chodbou k záchodu. Tobě ale bylo milejší, když jsi šla sama, když tam nejspíše šmátraly jen tvé vlastní kroky, když tam kromě tebe nikdo nebyl.

Ve vsi nebyl kromě tebe taky nikdo. Týden před Vánocemi tě poslali domů s tím, že ani po Vánocích se už do Kießowa vracet nemusíš, máš zůstat ve vsi, šetřit se a připravovat. Řekli taky, na co, ale to už jsi je zase neposlouchala. Knihy sis mohla vzít s sebou, Katka slíbila, že ti všechno, co zameškáš, přiveze. Ale nečekalas na ni. Hlídala jsi teploměr. Když teplota zůstávala pět dní stále pod nulou a zaháněla lidi do jejich domovů, vyrazila jsi bez dlouhého rozhlížení ven. Nezapomnělas to. Zešeřilo se, jak sis to plánovala, mše už dávno skončila, zaslechla jsi zvonění, a pak už nic. Petrovy brusle jsi našla na půdě, zjistila jsi, že musíš trochu uvolnit šrouby, tvoje nohy v porovnání s jeho čtrnácti- nebo patnáctiletými povyroستly. Posadila ses na sněhový polštář vratké lavičky u rybníka, jako o něco mladší holky. Nejdřív sis myslela, že to nepůjde, nemohla ses dost dobře předklonit, abys utáhla šrouby, prsty ti zkřehly, i když ses potila. Zdvihla sis pak pokaždé nohu přes koleno a nějak jsi to zvládla. Přišlo ti to jako ve škole, když vám učitel tělocviku nějaký docela snadný cvik zbytečně ztížil, například medicinbalem. Opatrně ses brodila k nezřetelnému okraji rybníka, mělaš okamžitě problém udržet rovnováhu, jeden delší, nemotorný krok mohl všechno ukončit. Jako dítě sis myslela, že se správně říká „nemotolný“, když se člověk trochu zamotal, a nevěřilas Petrovi, když ti to slovo předříkal, zlobila ses, že je schválně komolí. Zamrzlý rybník tě bez námahy udržel, ani to nezapraskalo,

jako bys tam vůbec nebyla, anebo byla lehoučká jako pírkó. Když ses rozjela, přestala jsi vrávorat, kladla jsi nohu před nohu a musela jen dávat pozor, aby ses moc nerozjela a vybrala zatáčku, protože přešlapovat ses nikdy nenaučila. Led byl nový a nebylo ho vidět, a zítra, až děti vyženou z vánočně vyzdobených místností na svěží vzduch, budou celé zaražené, kdo je oloupil o jejich vlastnictví, o nedotčený sníh. Jakýsi nemotorný pták, o němž se pouze vědělo, že nemůže létat.

Přišel rok devatenáct set sedmdesát. Začal v únoru. Pak přišel rok devatenáct set sedmdesát jedna, a po něm musel následovat rok devatenáct set sedmdesát dva, ale o těch nevíš, kdy začaly. O roce devatenáct set sedmdesát tři alespoň víš, kdy skončil. Byl krátký a jednoho únorového dne bylo po všem. Pravděpodobně to byl jeden nepřetržitý čas, bez měsíců, ročních období a přechodů, anomálie. Pokoušeli se ti namluvit něco jiného, poměřovali dítě na centimetry a gramy a mysleli si, že ti tím dokážou plynutí času, jako by každému plynul stejně, jako by poměřovali tebe. Hloupost.

Od jednoho dne počátkem února v tobě začalo něco růst, rostlo to pořád, už od začátku to na tebe bylo příliš velké a způsobovalo ti neznámé bolesti, jako nějaký pořádný kámen, který v tobě rachotil a mlel se, odíral a dřel. Bylas ty dny tak rozbolavělá, že už jsi to ani nevnímala. Někdy jsi měla pocit, že už tě nic nebolí, ale ono to nepřestalo a nepřestávalo, muselas počítat s tím, že už to tak bude napořád. Muselas tomu dát nějaké jméno, jakékoli. Henry. Možná sis ho někde přečetla. V nemocnici se tě zase vyptávali. Ale asi se to stávalo častěji. Položili ti na prsa kojence. Jak jsi měla vědět, že patří k tobě? Kousal tě, nevěřila bys, že se dá bez zubů takhle kousat. Ale možné bylo leccos. Až do konce jsi nevěřila, že přivedeš na svět dítě, své dítě, nebo dítě Ronalda Möllricha. Něco z tebe vyšlo, a ani to nebylo jen tak, museli to vytáhnout, mohlo to být všechno možné. Bolelo to, jak jen může něco cizího bolet, tvé vlastní tělo ti nikdy takové bolesti nezpůsobilo. Vůbec jsi nechtěla vědět, co to bylo. Tvé „přirozené“ dítě. Vědělas, co to znamená. Upnula ses k nepřirozenosti. Tvé tělo se stalo tvým spojencem. Po dvou týdnech už se nenechalo dál kousat. V prsou ti horce a tvrdě bušilo, nic si k nim už nepustila, nic nevypustila. Dostalas penicilin, ale tvé tělo se zachovalo chytře, mnohem chytřeji než ty. Lékař ti vynadal. Mělas říct, že trpíš alergií. Byla sis jistá, že tvé tělo ji mělo v záloze, aby jí teď vyneslo jako trumf. „Přestaňte se tak hloupě šklebit!“ řekl doktor. Pokud jí vůbec vykal. Tvá matka sáhla po Milasanu, zatímco tvůj žaludek jen těžce snášel Berlocomin. Zdálo se ti, že má pohled plný výčitek. Tvé tělo si všechno drželo v patřičné vzdálenosti.

Starý dětský kočárek s korbou jsi kdysi rozškubala, už ses tam ani sama nevešla, a někdo druhý teprve ne. Ven jsi nikam nemohla. Matka přivezla z Anklamu nový kočárek, byl žlutý jako za trest. Žádný jiný nebyl. Ovšemže ne. Už vůbec nic jiného nebylo. Tlačilas ho ze vsi, kolem lesíka a nazpátek, pořád po stejné cestě, takže jsi po ní brzy mohla chodit se zavřenýma očima, s očima, v nichž pálil uloupený spánek, nespánek, každopádně cosi odcizeného,

neostrého. Nevidělas je, oni neviděli tebe. Dokonce i křik na chvíli ustal. Neslyšelas nic, ani vzdalující se moped.

Po čtyřech měsících jsi dostala místo ve školce. Řekli ti, že jinak bys musela čekat ještě déle. Neznělo to jako výsada. Znělo to, jako by to byla tvoje vina. Děcko Bruni Deetze umřelo, prostě tak, jak se říká, „prostě tak“, řekla Schröderová ve školce a zdvihla obočí. Bruni Deetz měl ještě pět nebo šest dalších dětí, a tak jí ho nebylo zas až tak líto. „Tady to vypadá jako u Deetzů,“ říkali lidé, když se uspořádání nějaké domácnosti nekrylo s jejich představou o velikosti hadru na podlahu nebo stolního ubrusu. Říkala sis, jestli k nim teď taky patříš, a převalovala jsi na jazyku slůvko „asociál“ jako nějaké exotické, pálivé jídlo. Prostě tak, myslela sis. Na malou chvíli, která byla tak krátká, že ani nevíš, jak je možné, že ji tvá paměť ve zmatku všech těl let nepoztrácela, jsi pocítila cosi jako závist. To se stává.

Vrátila ses. Jen cos mohla, ten malý kus. Tvá postel v kiešovské ubytovně nebyla obsazená. Tvá matka na to nic neřekla. To ona uměla: vychovávat neznámé děti. Jezdilas tam na víkendy. Nikdy ti nepřipadalo, že by tě postrádali. Nepřipadalo ti ani, že bys sama něco postrádala. Ale někdy sis to přála. Když se na tebe dítě usmálo, usmála ses na ně taky. Ale plakat, když si ono zaplakalo, jsi neuměla. Katka s tebou dodělávala školu. Sama jsi ji nikdy nepozvala, zato ona tě zvala pořád. Nikdy jsi k ní nejela, ani o dovolené, kterou jste si v létě musely vybrat. Kam s tebou? V autobuse, když jsi jela do Anklam, ti zřídka někdo pomohl. Někdy už v něm ani nebylo pro další kočárek místo, tak ses otočila a rozjela ses zpátky domů. Bylo to jedno. V Anklam si půjčuješ knihy. Často si říkáš, že by ses nejraději schovala mezi regály, nechala se tam zavřít a strávila v cizím prostředí alespoň jednu noc. Ale žlutý kočárek přede dveřmi by tě pokaždé prozradil. Tos věděla. Přesto jsi byla vždycky překvapená, pokud se to tak dá říct, když jsi ho tam po odchodu z knihovny zase našla. Několikrát jsi kolem něj málem prošla bez povšimnutí.

Jak hloupé, dělat z toho příběh. Skoro jsi ještě tak hloupá, že mu snad i uvěříš. Ať vyprávějí oni. Tobě se nic nestalo. Tři čtyři roky, co to znamená. Když budeš mít štěstí, je to dvacetina života. Dvacetinu si nikdo neumí představit. Je tak tenká, že se do ní skoro nic nevejde. Trochu peněz, které jsi z téhle škvíry svého života vymáčkla, a přitom jsi ji pořádně přitiskla, protože i ona se chtěla zvětšovat. Šlo to jen jedním způsobem. Napjala ses do ní jako do oblouku, přelstilas ji, neboť ona se natahovala sama od sebe až k bodu, kdy už nemohl její napětí nikdo vydržet, a stačilo malé podráždění a únorový vítr tě už odnášel na místo, odkud se ještě nikdo nevrátil.